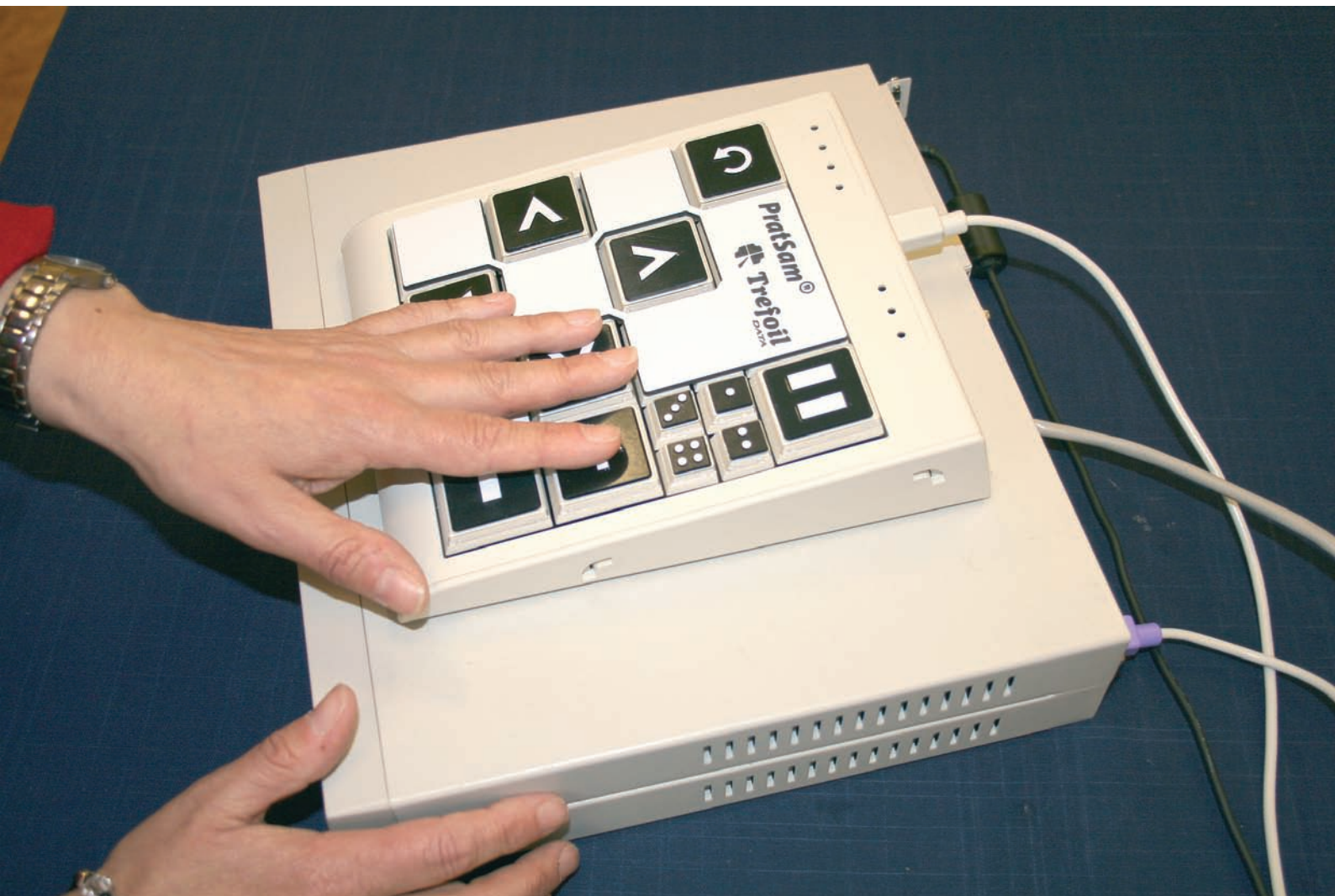

NR 6 21 juni 2006

FINLANDS

SYNSKADADE

Regeringens
handikappolitiska
redogörelse

Ledsagare och
syntolkare skulle ge
möjlighet att göra det
man verkligen vill

Taltidningen hem
samtidigt som
papperstidningen

FINLANDS SYNSKADADE

är medlemstidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med tio nummer per år i storstil, punktskrift och i elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. På kassett utkommer tidningen integrerad i tidningen Medlemsbandet. Du kan också beställa tidningen som e-postbilaga. 2006 är tidningens 95:e årgång och den omfattar tio nummer. Nummer 7/2006 utkommer den 23 augusti, manusstopp den 1 augusti och nummer 8/2006 får du den 27 september, manusstopp den 5 september.

Utgivare

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Nylandsgatan 25 A 6, 00120 Helsingfors
Tfn växel 09-696 2300

Tf. chefredaktör Mari Jensen

Tfn 09-6962 3013, fax 680 2064
e-post: mari.jensen@fss.fi

Meddelanden mottas av chefredaktören

Betalda annonser mottas dessutom av
Hans Åhman, tfn 0500-604 679,
e-post tuvi@sci.fi

Prenumerationer och adressändringar

Susanna Antell, tfn 09-6962 3026,
e-post susanna.antell@fss.fi

Redaktionen ansvarar inte för insänt, ej beställt material.

Skribenternas åsikter sammanfaller inte nödvändigtvis med FSS ståndpunkt. Det är fritt att använda material ur tidningen, men vänligen ange källan.

Pärmbild: Med PratSam-boxen kan man bland annat läsa taltidningar och projektet Den finlandssvenska digitala taltidningen går framåt. Foto Mari Jensen.

INNEHÅLL NR 6 2006

Ledaren: En 60-åring visioner och planer.....	3
Ledsagare och syntolkare skulle ge möjlighet att göra det man verkligen vill.....	4
Projekt Sesam börjar ta form.....	6
Taltidningen hem samtidigt som papperstidningen.....	7
Bror-Gustav Brander fick FSS att synas och höras på 1980-talet.....	8
Regeringens handikappolitiska redogörelse.....	10
Barbro deltog i nordisk konferens för synkonsulter.....	12
Synskadade blir inte utan hjälp ens då de rör sig ensamma.....	13
Punktläsare möttes i Helsingfors.....	15
Omfördelning av taltidningarnas bidrag...	16
Punktkurs för personalen.....	17
Tillgängliga bilder.....	18
Ökad välfärd, men större skillnader.....	20
Fartfyllda ekorrar.....	21
Paret Öster byggde familj för livet.....	22

Meddelanden:

Daganpassningskurs i Östnyland.....	9
Må bra-seminarium för FSS kvinnor.....	11
Webbplats för ungdomar?.....	23
Sergius Colliander har avgått med pension.....	24
Linjaari har stängt i juli.....	27
Meddelanden från distrikten.....	24

Bakpärmen: Sommarstängt på kansliet

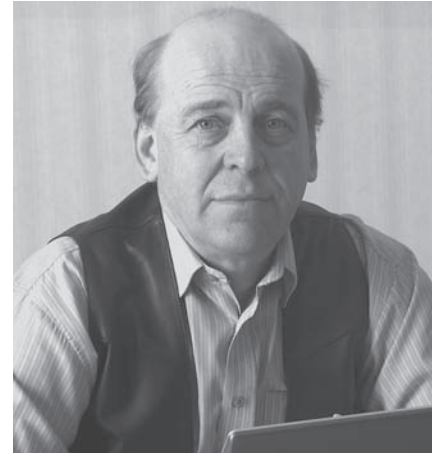
En 60-åring visioner och planer

Leif Karp

FSS har de senaste åren gjort tappra försök att planera sin verksamhet på längre sikt. Det första utkastet till en långtidsplan gjordes redan 2001 i samband med projektet "Från tanke till handling". I början var planerna på fem år. Nu har det kortats ned till tre år. Förbundets stadgar reviderades år 2003. Då inleddes en skrivelse om att förbundets verksamhet på längre sikt utgående från styrelsens strategiska riktlinjer årligen skulle diskuteras på vårmötet. När den första långtidsplanen utarbetades låg förbundets värderingar och visioner som grund för arbetet. Värderingarna är de samma ännu i dag men visionerna förändras med tiden beroende på utvecklingen i samhället i övrigt.

Till årets vårmöte lade styrelsen fram nya visioner och åtgärdsförslag under rubriken "FSS på väg mot år 2009". Visionerna är avsedda att måla upp den framtida verksamheten som vi skulle vilja ha den. Åtgärdsförslagen anger hur det är tänkt att visionerna skall förverkligas. Oftast har de långtidsplaner styrelsen presenterat mötts av om inte en gäspning från medlemskåren så åtminstone ingen större entusiasm. Denna gång fördes dock trots tidsbrist en livlig debatt om den framtida verksamheten. Det är just så det skall vara. Personligen håller jag som en av styrelsens viktigaste uppgifter att ha visioner att kunna se framåt bortom nästa vecka, nästa månad, nästa år.

Om vi gemensamt lyckas förverkliga visionerna och planerna i "FSS på väg mot 2009" innebär det i många avseenden ett stort steg

Leif Karp är förbundets vice ordförande. Foto: MJ

framåt för FSS, distriktsföreningarna och medlemmarna. Fram till 2009 har medlemsantalet i vår organisation förhoppningsvis ökat betydligt. FSS kan erbjuda alla finlandssvenska synskadade som behöver rehabilitering ett personligt rehabiliteringsprogram. Den i dag projektbaserade punktskriftsverksamheten ingår i FSS ordinarie verksamhet. FSS har utbildat sina första syntolkare. FSS taltidningar och de finlandssvenska dagstidningarna kan i sin helhet läsas i realtid via dator eller PratiSambbox med hjälp av en kvalitativt god finlandssvensk talsyntes. Nya datastödpersoner har utbildats för en allt större skara datoranvändare ute i regionerna. FSS spelar en roll som intressepolitisk part i det fortgående arbetet med att nå en större delaktighet och jämlikhet både på det lokala och nationella planet.

I de ovan gjorda axplocken ur visionerna och planerna ingår många storartade tankar. Några av dem kan av någon kanske anses som drömmar som inte kommer att förverkligas. Vi bör dock komma ihåg att utvecklingen av förbundets verksamhet är en ständigt pågående process som inte avstannar år 2009. Det kommer i alla fall att vara en utmaning för styrelsen att leva upp till sina egna visioner. En utmaning som den nuvarande styrelsen är villig att anta.

Ledsagare och syntolkar skulle ge möjlighet att göra det man verkligen vill

Tor Hanner

Sommaren är en årstid som många längtar efter. En del har semester, andra har skollov, dagarna är varma, kvällarna och t.o.m. nätterna är ljusa och behagliga. Människorna sägs bli gladare och gör upp planer för resor och andra aktiviteter. De flesta vill nog lämna bostaden och i varje fall hoppas få fina upplevelser.

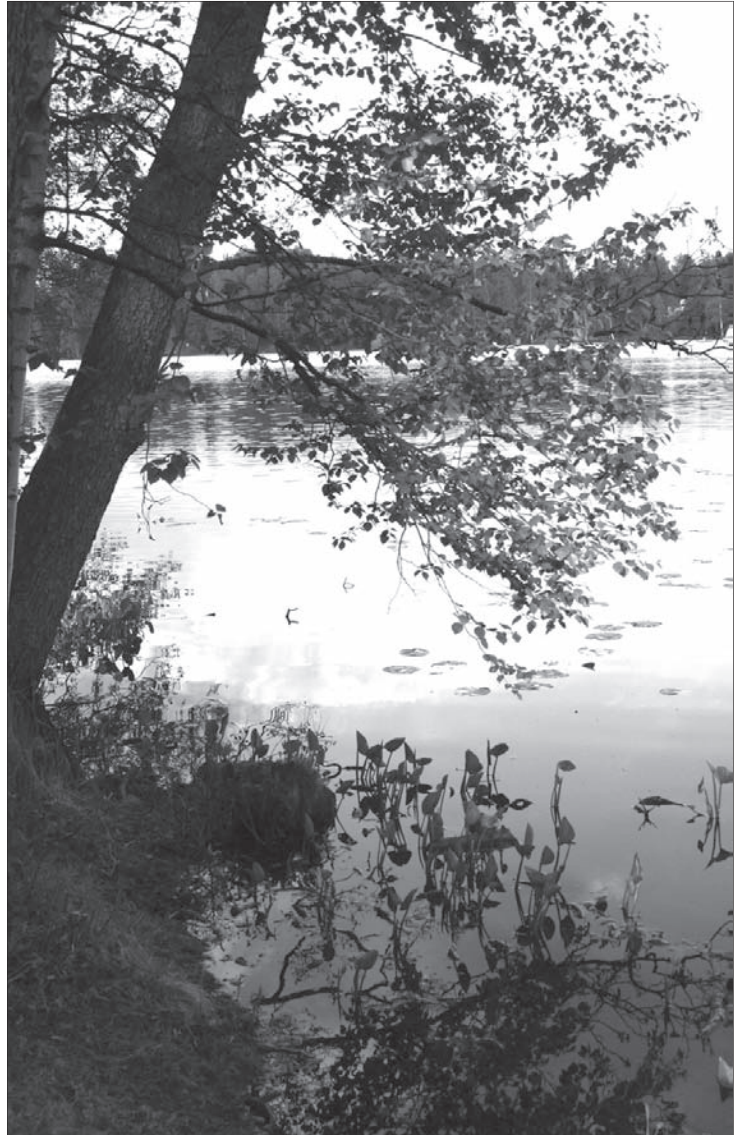
Men hur är det om man inte ser? Vi får väl utgå ifrån att längtan efter och behovet av upplevelser och avkoppling är de samma. Men har en synskadad person möjligheter att förverkliga dessa önskemål och behov, en bit in på det tjugonde århundradet? Jag har pratat med tre personer, alla helt blinda, kring den här problematiken.

Prasslande löv och fågelsång

Ann-Britt Mattbäck, som bor i Pedersöre, förlorade synen som vuxen. Jag frågar om hon väntar på sommaren.

– Jo, klart att jag gör. Jag tycker om att gå i naturen och som blind kan jag känna dofter, höra fågelsång och prassel i löven. Allt i naturens liv och under njuter jag av. För mig är det en viktig del av sommaren och jag är glad att jag får uppleva det, säger Ann-Britt.

Hon berättar vidare att hon varje vår tillsammans med ledarhunden Coxy tar en promenad längs en väg mot sjön. På ett ställe finns det en liten bäck under vägen

Sommaren, som för de flesta betyder något positivt, kan upplevas problematisk av synskadade som inte har möjlighet att delta i allt de vill. Foto: MJ.

och hon lyssnar på sorlet från bäcken. Utan det ljudet är dagen inte den samma för Ann-Britt.

Om du inte behövde dras med de begränsningar som synskadan medför, skulle din sommar vara likadan som den är idag, frågar jag.

– Jag tror nog att jag mera skulle ta del av det som bjuds i samhället. Jag skulle se mig omkring i olika miljöer och mera ta del av de aktiviteter som finns i vår region.

Ann-Britt ser det som en brist att det inte finns syntolkar att tillgå. Skulle sådana finnas kunde man t.ex. gå på teater och få ut mycket mer av det än vad nu är möjligt, tycker Ann-Britt och berättar att det i Umeå finns sju syntolkar. Ann-Britt säger att hon inte har svårt att få ledsagare när hon behöver det, men hon tycker att det är orättvist att man som synskadad tvingas betala dubbelt. Man kan ju inte kräva att någon som man ber att följer med som ledsagare själv skall betala för något som kanske inte ens intresserar henne. Lösningen på det här problemet ser Ann-Britt som en samhällsfråga.

– Varför inte utbilda syntolkar som också kunde fungera som ledsagare? undrar hon.

Men även om Ann-Britt själv kan njuta av sommaren så vet hon att det finns många synskadade som särskilt under sommaren är ganska ensamma. De kanske under vintherhalvåret har en vän från väntjänsten, som åker till sommarstugan. Det här gäller ju inte enbart synskadade utan många andra handikappade och äldre, säger Ann-Britt, som också tycker att behoven borde kartläggas för att sedan kanske leda till goda lösningar.

Nöjd ung kille

Isak Sand som bor i Västerhankmo har i vår avslutat grundskolan.

– Visst känns det bra när man tänker på sommaren, säger han.

Något speciellt just under sommaren gör Isak inte, eller som han säger:

– Inte annat än vad andra gör. Jag är en

person som inte är särskilt mycket ute i vimmel, säger han.

Jag undrar om han gärna skulle vara mera ute än han nu är, men det vill han inte. Han är tveksam när jag frågar om hans somrar skulle vara annorlunda om han inte hade sin synskada.

– Det är väldigt svårt att säga. Det är något jag inte går och tänker på, att jag kunde göra det ena eller det andra om jag såg.

Isak trivs med sin tillvaro just nu. Han lyssnar på talböcker och här är det inte så mycket skönlitteratur som intresserar, däremot sådant som verkligen har hänt. Musik och idrott är saker som Isak gillar. Han spelar synt och följer med sport i radio och TV.

– Ja, det går mycket tid till det på sommaren. Jag är intresserad av nästan alla olika idrottsgrenar, säger Isak.

Tanken på sommaren gör inte mitt sinne ljusare

Harald Furu bor i Helsingfors. Han förlorade synen helt redan som barn. På frågan vad han ska göra i sommar svarar han:

– Ja, det vet jag först när sommaren har gått.

Harald har en egen sommarstuga i Askola.

– Dit ska jag nog, men när man är ensamstående ställer det till vissa problem. Man kanske vill ha sällskap där, inte vara ensam och det är inte alltid så lätt ordnat, säger Harald.

Om du själv skulle få välja vad du vill göra, hur skulle din sommar se ut då?

– Jag skulle delta i olika händelser. Musik-tillställningar och som gammal bondpojke skulle jag gärna besöka lantbruksutställningar och en hel del annat intressant. Men det krävs kompisar till det, kompisar som ser förstås och de växer inte på träd, konstaterar Harald.

Några fina sommarminnen från tidigare år har han. Det var när han tillsammans med två kamrater var i Lappland och sökte guld, en fin upplevelse, säger han. En annan trevlig händelse var när han en sommar bilade till Holland. Men till sådant krävs det

som sagt seende service. Vad kunde man göra för att få någon lösning på det här?

– Ja, man kan fråga sig vad våra blindför-
eningar som är till för oss gör. Vad är deras
uppgift, frågar sig Harald och påminner om
att Svenska Synskadade i Mellersta Nyland
en tid hade ett system där man betalade
ledsagare till varje enskild som önskade
motionera.

– Då kom man sig ut åtminstone en gång
i veckan, men de tog bort den möjligheten,
beklagar Harald.

Han tycker att det grupparrangemang som
föreningarna nu kör med inte kan intressera
alla. Det är individuella behov man borde
göra något åt. På frågan om vad Harald
känner inför sommaren svarar han:

– Inte blir det så mycket ljusare i mitt sinne
av det.

Till slut säger Harald att om någon har för-
slag som skulle göra sommaren meningsful-
lare, så ta gärna kontakt med honom, tel.
09-701 9424.

Projekt Sesam börjar ta form

Mari Jensén

Planeringen av förbundets nya verksam-
hetsutrymmen har tagit flera stora steg
framåt efter vårmötesbeslutet om att FSS
går med byggprojektet i stadsdelen Majstad
i Helsingfors. Enligt nuvarande planer inleds
byggarbetena hösten 2007 och inflyttningen
är beräknad till sommaren 2009. Projektet
har fått namnet Sesam.

Anläggningsplanen för byggnadskomplexet
är färdig. I mitten av augusti kommer alla
parter formellt att godkänna planen och då
bildas en byggnadskommitté. Kommittén
ansvarar sedan för förverkligandet av pla-
nen och FSS kommer att vilja ha en plats i
kommittén.

Den slutliga listan på vilka som deltar i pro-
jektet är också klar. Totalt kommer det att
byggas ca 13 700 m². FSS verksamhetsut-
rymmen och bostadsutrymmen blir totalt ca
700 m² och därtill kommer verksamhetsut-
rymmena för distriktsföreningen i mellersta
Nyland på 120-150 m².

– I anläggningsplanen finns en lista på alla
utrymmen och under hösten kommer det att
förvandlas till ritningar, så då ses ännu allt
över, berättar förbundsordförande **Gunilla
Löfman**.

Svenska Skolan för Synskadade kommer
också att delta i projektet. Förbundet kom-
mer att ha endel utrymmen gemensamma
med skolan och samarbetet med skolan har
redan tack vare projektet fått ett nytt upp-
sving.

– Det är ett stort och spännande projekt och
vi hoppas på många fina synergieffekter
i den finlandssvenska oasen som bildas,
säger förbundets verksamhetsledare **Marita
Tierala**.

Taltidningen hem samtidigt som papperstidningen

Mari Jensén

I höst kör projektet Den finlandssvenska digitala dagstidningen igång på allvar. Finansieringen börjar nu bli klar och trots att det ännu finns en del frågetecken kvar att reda ut så ser arbetsgruppen fram emot att mer konkret kunna börja arbetet med projektet från och med hösten.

Under vintern och våren 2007 kommer de första taltidningsstudiorna enligt projektplanen att digitaliseras och prenumeranterna få PratSam-boxar installerade hos sig. Senast år 2008 kommer alla finlandssvenska dagstidningar som produceras som taltidningar att nå prenumeranterna via PratSam-boxen samma dag som tidningen ges ut.

För närvarande finns det ungefär 400 taltidningsprenumeranter i Svenskfinland. Taltidningarna Jakobstads Tidning och Hufvudstadsbladet utkommer redan i digital form via PratSam-boxen och de övriga taltidningsproducenterna står i kö för att övergå till PratSam-systemet. Målsättningen med projektet är att taltidningsproducenternas studior ska digitaliseras. Alla som prenumererar på en talversion av en finlandssvensk dagstidning samt läsarna av FSS taltidningar ska få en PratSam-box installerad hemma hos sig.

PratSam har utvecklats inom ett projekt i föreningen Norra Österbottens Svenska Synskadade och med boxen kan läsaren ta emot tidningen i digital form. Tidningen redigeras och läses in, och överförs sedan digitalt till prenumeranterna som då kan läsa de delar av den inlästa tidningen han/hon vill. Systemet har många fördelar jämfört med kassetterna som nu används.

PratSam-boxen är lätt att använda.

Den finlandssvenska digitala taltidningen är ett gemensamt projekt för Förbundet Finlands Svenska Synskadade, alla taltidningsproducenter av finlandssvenska dagstidningar samt tidningshusen. I arbetsgruppen för projektet fungerar FSS informationschef **Mari Jensén** som ordförande. **Hans Åhman** är taltidningsproducenternas representant, **Lars Hedman** tidningshusens representant och **Leif Karp** förbundets representant.

Arbetsgruppens hittills största uppgift har varit finansieringen av projektet. Totalt kostar projektet drygt en halv miljon euro. Olika finlandssvenska stiftelser och fonder står för finansieringen och nästan hela finansieringen är nu ordnad.

– En öppen fråga är ännu kostnaderna för bredbandsanslutningarna till boxarna. Vi har kommit överens om att förbundets ledning arbetar vidare med den frågan, berättar Leif Karp.

Varje PratSam-box behöver en bredbandsanslutning och tanken är att den kostnaden ska ersättas av allmänna medel, eftersom alla har rätt till information om händelserna i närsamhället.

Bror-Gustav Brander fick FSS att synas och höras på 1980-talet

Carina Willberg

Bror-Gustav Brander är född i mars 1921 i Pargas. Hans far arbetade där som kommunal- och fabriksläkare och mamma var hemmafru. I familjen fanns sex barn, Bror-Gustav var yngst. Bror-Gustav kommer ihåg sin barndom som mycket lycklig, där sammanhållningen inom familjen var stark. Men situationen förändrades då Bror-Gustav som femåring insjuknade i en svår influensa.

En sommarmorgon i juni vaknade han och såg ingenting, han var blind. Olika läkare i Åbo undersökte honom och han kommer speciellt ihåg en läkare som visade honom lappar av olika färger och frågade vilken färg de var. Läkaren konstaterade efter en stund att det inte var någon idé med undersökningen, då Bror-Gustav ändå inte kunde se dem. Andra läkare uppmanade Bror-Gustav att äta mycket vitaminer. Undersökningsresultatet av alla läkarbesök var att synnerven skadats.

Två veckor senare vaknade Bror-Gustav och kunde se den randiga madrassen. Hans syn blev bättre tills han som tolvåring igen var på ögonkontroll och fick veta att han enbart hade tio procent av den normala synen kvar.

Bror-Gustav fick privatundervisning hemma av sin mor och olika lärare och blev student 1945 vid Svenska Lyceum i Åbo. Som hjälpmedel hade han under skolgången en

vanlig prismakikare, som var konstruerad av olika remmar. Med hjälp av den kunde han läsa. Därefter studerade han två år vid Handelshögskolan vid Åbo Akademi och blev diplomekonom. Det var under den tiden han träffade sin blivande fru. Han arbetade i ungefär 25 år med olika affärer och reste omkring med cykel och kappsäck och sålde sina varor. Därefter sadlade han om och tog översättarexamen vid Helsingfors Universitet. Översättandet från finska till svenska arbetade han med i drygt tio år. Tillsammans med sin fru översatte han bl.a. kommunreformen för Åbo stad och Vasa. Dessutom översatte Bror-Gustav valda delar från tidningen Airut och allt som Regionplaneförbundet ville ha översatt.

I början av 1970-talet var Bror-Gustav med om att grunda föreningen för synskadade i Åboland. Egentligen trodde han inte på idén, men det visade sig att behovet var stort. Bror-Gustav var kassör och hans fru sekreterare i föreningen fram till slutet av 1970-talet då han blev föreningens ordförande. Föreningen var mycket aktiv och reste bl.a. till Göteborg, Åbo stads vänort.

Föreningens ordförande hann han bara vara ungefär ett år innan han blev vald till ordförande för Riksföreningen för Finlands Svenska Synskadade 1980-1985. Bror-Gustav arbetade aktivt tillsammans med Else Palmroos för att de synskadade skulle synas och höras så mycket som möjligt ute i samhället. Speciellt glad var han då han

blev tillfrågad om det hade grundats en ny förening, då de synskadade börjat synas mer – deras idé hade burit frukt.

Det gällde även att handha den ekonomiska biten. Eftersom Helsingfors stad gav för litet stöd uppvaktade bl.a. Bror-Gustav den svenska gruppen i stadsfullmäktige och fick sålunda ett förhöjt bidrag. Dessutom uppvaktades Penningautomatföreningen med samma ärende. Han var även mån om att fortsätta samarbetet med Näkövammaisten Keskusliitto. Från 1986 fortsatte Bror-Gustav som ordförande för Åbolands synskadade r.f.

Bror-Gustav var även med om att grunda Åbolands Taltidningsförening i juni 1980 och han sitter fortfarande med i styrelsen. Målsättningen var att även de synskadade skulle ha möjlighet att ta del av det som stod i Åbo Underrättelser. I dag har föreningen lite över trettio prenumeranter. Tidningen kommer ännu ut på kassett och Bror-Gustav hoppas på att CD-skivorna blir en verklighet inom den närmaste två-års perioden om man får det ekonomiskt ordnat.

Porträttet av Bror-Gustav Brander hänger på centralkansliet. Han var förbundsordförande 1980-85.

MEDELANDEN

Daganpassningskurs i Östnyland i samarbete med Folkhälsan

I höst, med start i september, kommer det att ordnas en daganpassningskurs i Östnyland. Daganpassningskursen består av elva trettio minuters träffar, en gång per vecka. Kursens innehåll består av bl.a. följande delar: orienteringsteknik, ADL-träning (aktiviteter i det dagliga livet), sociala- och FPA-rättigheter, synoptik, introduktion i punktskrift. Dessutom kommer vi i samarbete med

Folkhälsan uppmärksamma de anhörigas viktiga roll.

Daganpassningskurserna kommer alltså att starta i september och hålls på Kajutan i Borgå. Vi vill att intresserade senast måndagen den 1.8 tar kontakt med **Monica Andersson**, rehabiliteringshandledare i Östnyland, tfn 09-6962 3018 eller 040-511 3345.

Regeringens handikappolitiska redogörelse

K-O Skogster

Så har den då äntligen kommit, regeringens handikappolitiska redogörelse. Inledningsvis konstateras att jämlik behandling av funktionshindrade personer, stödande av livskompetens och självständighet utgör centrala målsättningar för regeringen.

Som underlag för redogörelsen har man låtit utföra fem olika utredningar. Helheter som undersökts är handikappolitiska åtgärder och utvecklingsbehov på olika förvaltningsområden, handikapporganisationernas synpunkter på utmaningarna i handikappolitiken, den bild som forskningen ger av funktionshindrades ställning, funktionshindrades utkomst och den internationella situationen inom handikappolitiken och hur den avspeglar sig på finländska förhållanden.

Regeringen utvärderar i redogörelsen de starka sidorna och utmaningarna i dagens handikappolitik och ger förslag om hur den kunde reformeras.

Man konstaterar att den finländska handikappolitiken baserar sig på tre centrala principer, nämligen funktionshindrade personers rätt till likabehandling, delaktighet och rätt till nödvändiga tjänster och stödåtgärder.

Regeringen framför i tio punkter åtgärder för att utveckla handikappolitiken. Det finländska samhället skall vara ett samhälle för alla. Genom handikappolitiken garanteras de mänskliga rättigheterna och ickediskriminering. Detta är den grundläggande utgångspunkten för handikappolitiken.

Tillgången till arbete och kultur skall främjas, ett rimligt uppehälle garanteras, jämlika studiemöjligheter förverkligas, möjligheter till självständigt boende stödas, deltagandet och tillgängligheten ökas genom IT-lösningar och handikappforskningen stärkas.

Handikappolitiskt program

Regeringens löfte om att låta utarbeta ett finländskt handikappolitiskt program är välkommet. Ännu för drygt tio år sen då Riksomfattande handikapprådet försökte få den högsta politiska ledningen att ställa sig bakom det nationella handikappolitiska programmet som då hade tagits fram nobbade regeringen inviten. Nu säger regeringen mycket riktigt att det handikappolitiska ansvaret bör höra till samtliga förvaltningsområden och samhällsaktörer.

Handikappforum rf, som är handikapporganisationernas eget samarbetsorgan, förenar sig i sitt utlåtande över redogörelsen med konstaterandet om att handikappolitiken idag närmast betraktas som en politik för specialgrupper, vilket reducerar den till att endast utgöra en fråga inom social- och hälsovårdspolitik. Handikappforum anser det därför vara väl befogat att betona de olika förvaltningsgrenarnas ansvar i förverkligandet av funktionshindrades mänskliga rättigheter genom att beakta handikappaspekten i sin verksamhet. Det handikappolitiska program som är tänkt att tas fram under nästa regeringsperiod kan ses som ett oundgängligt instrument för att konkretisera åtgärderna och kompensera de allmänt hållna formuleringarna i redogörelsen.

Handikappforum anser dock i likhet med FSS att frågan om inrättandet av en handikappombudsmannatjänst på riksplanet är så pass brådskande att den inte kan vänta till dess att det handikappolitiska programmet färdigställs, utan att den bör få en positiv lösning fortast möjligt.

Ny handikapplagstiftning

Som bäst pågår arbetet med en revidering av handikapplagstiftningen. Handikappservice- och lagen om specialomsorger för psykiskt utvecklingsstörda skall slås ihop till en ny handikapplag. I redogörelsen säger man att personer med grava funktionshinder tillförsäkras vid behov personlig assistans och omvårdnad samt rörelse- och kommunikationsmöjligheter. Med hjälpmedel och rehabilitering stöds personens funktionsförmåga och möjligheter att klara sig själv. Vid beredningen av den nya handikapplagen fästs särskild vikt vid utvecklingen av tolktjänsterna och systemet med personliga

assistenter. Dessa hör till de tjänster som möjliggör ett självständigt liv och delaktighet.

I riksdagens remissdebatt kring redogörelsen den 16 maj gavs i flera anföranden ett starkt politiskt stöd för förslaget om subjektiv rätt till personliga assistenter för personer med omfattande funktionshinder.

Riksdagsledamot Pehr Löfvén, sfp, tog i sitt gruppanförande fasta på passusen om att personer med funktionshinder som tillhör någon minoritet bildar en minoritet inom minoriteten och de löper dubbel risk för utslagning jämfört med andra funktionshindrade. Han konstaterade bland annat:

– Redogörelsen noterar att det i Finland finns få utbildningsplatser på svenska efter grundskolan som lämpar sig för funktionshindrade. Det innebär att många med funktionshinder väljer att utbilda sig i Sverige. Svenska riksdagsgruppen förutsätter att regeringen utarbetar modeller för hur denna ojämlikhet åtgärdas i framtiden.

MEDELANDEN

Må bra-seminarium för FSS-kvinnor

I oktober är det dags för nästa seminarium för oss FSS-kvinnor. Seminariet hålls på Iiris 6-8.10.2006 med början vid lunchtid. Vi avslutar på söndag eftermiddag. Seminariet ordnas i samarbete med Folkhälsan och Svenska studiecentralen.

I programmet ingår bl.a. avslappning och kroppskännedom, vattengymnastik, rygg- och nackmassage. Ifall du önskar rygg- och nackmassage bör du uppge det vid anmälan. Dessutom får vi lära oss om aromterapi, om kost och motion. Vidare medverkar en psykolog. Kvällsprogram ordnas också, på fredag kväll får vi höra om pjäsen Mamma betalar, och på lördag kväll ser vi den på Lilla teatern.

Seminariet är i första hand tänkt för ordinarie medlemmar och eventuella ledsagare. Deltagarantalet är begränsat och därför är det viktigt att du anmäler dig så fort som möjligt. Anmäl dig senast 6.9 till FSS kansli tfn 09- 6962 300. Vid anmälan bör du uppge eventuella matallergier samt önskemål om massage. Deltagaravgiften är 50 euro och inkluderar program (också massage), kost, logi, resor och teaterbiljett.

Väl mött och varmt välkomna hälsar FSS kvinnogrupp

Barbro deltog i nordisk konferens för synkonsulter

(MJ) Rehabiliteringshandledare Barbro Dahlberg-Berghäll deltog i april i en nordisk konferens för synkonsulter och rådgivare som arbetar med synskadade barn. Konferensen hölls i Sigtuna i Sverige och temat var inkludering av barn med synsvaghet i förskolegrupp.

Deltagarna presenterade senaste nytt från respektive länder. Finland presenterade Näkö Tiko-projektet, Island talande om rådgivning till lekskolan, Norge berättade om hur rådgivningspersonalen utbildas för att lära sig att känna igen synproblem hos barnen och Sverige presenterade en Synguide, som uppgjorts som en vägledning för dem som möter elever med synskada i skolan. Islands representant berättade också om sina erfarenheter av synträning med små barn och att använda speciellt ljus eller speciella leksaker. De har själva tillverkat olika slag av t.ex. leksaker som stimulerar det synsvaga barnet. Sveriges representant presenterade hur en förskolas gård har färgsatts, så att en även synsvaga barn kan orientera sig.

Under konferensen fick deltagarna också höra en psykolog tala kring temat hur man pratar med ett synsvagt förskolebarn om att vara synsvag och om hur man informerar nätverket kring barnet. Konferensdeltagarna gjorde en utflykt till Specialpedagogiska Institutet i Stockholm. Resurscentrets målgrupp är barn och ungdomar med synskada, med eller utan ytterligare funktionshinder, samt deras föräldrar och pedagoger i förskola/skola.

– Föreläsaren som gav mig mest var **Ulf Jansson**, professor i pedagogik vid Pedagogiska Institutionen vid Stockholms Universitet, som talade under temat barns inkludering i förskolan, tillträde och delaktighet trots olikhet, berättar Barbro.

Jansson föreläste kring begreppet delaktighet för barn med funktionshinder i förskola och skola. Han refererade till en färsk studie av barns, med olika funktionsnedsättningar, delaktighet i vanlig förskola. Studien visar att den delaktighet som finns gäller förskolans omsorgskultur, där delaktighet handlar om en relativt passiv mottagarroll, men knappast den kamratkultur, där delaktighet handlar om aktivitet och jämställdhet. Genom att understryka omsorgstagarrollen tenderar förskolan att ge det funktionshindrade barnet en marginaliserad plats i kamratgruppen.

Dessutom, medan man som elev placeras in i en lär- och omsorgskultur, måste platsen och medlemskapet i kamratkulturen erövrats och förtjänas.

Deltagarna delades också in i grupper för att diskutera kring olika teman.

– Jag valde att vara med i en grupp som ska kolla upp vad det finns för sagor, lekar, sånger med synskada som tema. Vi fann att det i vår vetenskap finns väldigt litet material, men fram till nästa konferens som hålls i Reykjavik nästa år ska vi försöka samla ihop så mycket som möjligt, berättar Barbro.

Synskadade blir inte utan hjälp ens då de rör sig ensamma

Marika Mäkinen-Vuohelainen, översättning Magnus Nyström

Synskadade råkar ibland ut för lustiga situationer då de rör sig bland andra. De kommer även i samspråk med vilt främmande människor oftare än andra. Måne den vita käppen löser tungans band hos de seende?

Olli Lehtinen från Helsingfors, 39 år, rör sig mycket ute på stan på egen hand och använder sig av allmänna kommunikationsmedel. Han är svårt synsvag och använder den vita käppen som hjälpmedel. Enligt Olli erbjuder folk sig mycket gärna att hjälpa en synskadad, ibland t.o.m. till överdrift. Dock händer det ibland också att den synskadade inte alls blir uppmärksam av andra.

Den effektiva vita käppen

Olli Lehtinens förmåga att röra sig förändrades på en gång för fem år sedan, då han inom ett halvt år förlorade synen som en följd av att synnerven degenererade. Numera är

Olli svårt synsvag, hans ena öga uppfattar ljus, det andra gestalter och rörelser.

– Självt tycker jag att jag ser som en häst, då jag ännu har nytta av mina synrester då jag rör mig, säger han.

Efter att ha blivit synskadad har Olli inte stannat mellan fyra väggar, utan har enträget försökt att bevara sitt vidsträckta revir.

– Mina etapper har blivit kortare, men jag försöker fortfarande fungera enligt ryggsäcksresenärens råd: det viktigaste är att sticka iväg.

Förutom synresterna har Olli hjälp av minnesbilder av staden som är mycket bekant för honom ända sedan barndomen. Olli ser kartan i eldskrift i sitt bakhuvud. Olli började använda den vita käppen utan större dramatik, när synen blev svagare kunde han helt enkelt inte klara sig utan den längre.

– Mina etapper har blivit kortare, men jag försöker fortfarande fungera enligt ryggsäcksresenärens råd: det viktigaste är att sticka iväg, säger den svårt synsvage Olli Lehtinen.
Foto Marika Mäkinen-Vuohelainen.

– För mig har det inte funnits någon tröskel. Jag var helt enkelt tvungen att ta käppen i min hand, konstaterar han.

Senare har käppen visat sig vara ett lyx-hjälpmedel: förutom hjälpmedel är den ett tecken för andra människor på att användaren är synskadad.

– Folk känner bra till käppens symbolik. Jag skulle tro att åtta människor av tio vet vad den innebär. Mycket sällan har det hänt att någon trott att det bara är en spatserkäpp, påstår Olli. Olli har för vana att hålla käppen klart synlig var han än rör sig. Ibland svänger han käppen framför sig så att man säkert skall lägga märke till den. Om käppen inte verkar vara effektiv nog brukar Olli ta mod till sig och fråga efter hjälp.

– Till all lycka har jag lätt för att fråga och be utom när jag är trött eller annars nedstämd.

Inga svåra frågor

– Någon gång kan det gå så att fastän jag frågar och ännu till upprepar frågan, så kommer det inget svar. Det kan hända att den jag vänt mig till hör på sin Walkman och inte har uppfattat min fråga. Att svaret uteblir har någon orsak som jag inte sett.

Då Olli inte ser om det finns människor omkring honom använder han sig av sin hörsel.

– I affärerna försöker jag höra efter om någon försäljare håller på att fylla på i hyl-lorna. Om jag inte hittar en ledig försäljare, försöker jag hitta en kund som jag frågar om hjälp av. Hellre vänder jag mig nog till en försäljare eftersom jag inte vill besvära andra kunder. Då jag inte får hjälp brukar jag försöka göra bara de allra nödvändigaste uppköpen så att jag klarar mig just den dagen och göra större uppköp senare.

– I banken ser jag det som en hederssak att stå i kö som alla andra. Jag blir tvungen att fråga efter automaten för könummerlapparna men efter att ha fått min lapp försöker jag räkna pling-ljuden för att komma till disken i rätt tid om det inte finns en hjälpsam kund bredvid.

Då Olli har ärenden till ämbetsverk ropar han modigt en hälsning och hoppas få ett svar som han kan orientera sig enligt.

– Vaktmästarna sitter ju ofta i någon bur i stället för att ge råd åt folk, anmärker Olli.

Enligt Olli har kvinnor i medelåldern visat sig vara de hjälpsammaste hjälparna.

– Tonåringar kan först bli förlägna när man frågar dem om råd men hjälper nog sedan. Inte är det heller något fel på männen men de erbjuder inte sig kanske inte så lätt att hjälpa som kvinnorna.

Olli framhåller helst inte att han är synskadad då han ber om hjälp.

– Jag har ju den vita käppen. Och dessutom – inte är ju frågorna så svåra att man skulle behöva motivera varför man frågar för att få ett svar.

Om det är en trumpen människa som inte vill hjälpa som Olli stöter på så brukar han neutralisera händelsen.

– Jag brukar tänka att nu hade jag otur. Synd att den där människan hade en dålig empatiuppfattning och inte kunde hjälpa.

Möten med okända

Enligt Olli är det intressanta med att röra sig som blind det att det ofta uppstår kontakter med helt främmande människor.

– Till exempel på hållplatserna kan jag få igång en diskussion med en okänd efter att ha begärt honom/henne tala om för mig när min buss eller spårvagn kommer. Ibland är samtalen djupa eller mycket personliga, ibland annars bara trevliga och de stannar kvar i minnet.

– En gång satt jag i spårvagnen bredvid en yngre dam som hann berätta att hon var på väg till sjukhuset för att besöka sin mor som insjuknat i cancer. Under den korta resan hann vi stöda varandra, minns Olli.

– Nyligen när jag på kvällen kom från simhallen frågade en man på spårvagnshåll-

platsen av mig om jag inte i allmänhet går tidigare och simmar. Under den gemensamma spårvagnsresan diskuterade vi resor och simning och jag fick bl.a. höra att mannen var landslagssimmare och att han hade tretton övningar i veckan.

Fastän Olli har rätt till färdtjänst, försöker han använda sig av kollektivtrafik så mycket han bara hinner.

– Taxi bara invalidiserar en handikappad människa ännu mera. Någon gång när jag suttit i en taxi har jag haft känslan av att sitta i en ambulans, och jag ser ju, säger Olli.

Bokens och rosens dag

Punktläsare möttes i Helsingfors

Tessa och Tor

Den 10 maj på Bokens och rosens dag hade FSS punktskriftsarbetsgrupp inbjudit punktläsare till en träff på FSS rehabiliteringscenter i Helsingfors. **Elina Kilpiö**, bibliotekarie vid Celia-biblioteket var kvällen gäst och hon berättade om vilka punktböcker som finns att låna på svenska. Vi fick även inblick i vilka titlar vi kan se fram emot den närmaste tiden.

Tyvärr har utlåningen av punktböcker på svenska varit lam. Den här kvällen var intresset emellertid stort och flera beställningar gjordes, så kanske det blir bättre i framtiden. Enligt Elina Kilpiö är det möjligt att framställa fler punktböcker på svenska. Vad som behövs är aktiva läsare som talar om vad de vill läsa. Stämningen under kvällen var påtagligt varm och öppen. Ett stort tack till er alla som bidrog till detta.

Johan Sundholm var en av deltagarna i bokens och rosens dag. Närmast kameran Harald Furu. Foto: Agneta Salonen

Omfördelning av taltidningarnas bidrag

(MJ) Styrelsen har beslutat om fördelningen av bidraget till taltidningarna på mötet den 23 maj. Utgångspunkten var att hitta en bidragsnivå som kan uppfattas som jämställd för samtliga taltidningar. Taltidningarnas driftskostnader ansågs vara den faktor som bäst beskriver respektive taltidnings nuvarande nivå och bidraget kommer att vara femtio procent av driftskostnaderna år 2004.

Styrelsen beslöt att Helsingforsnejdens Taltidningsförenings taltidningsbidrag årligen sänks under perioden 2006 – 2008 för att år 2008 motsvara femtio procent av driftskostnaden 2004. De årliga taltidningsbidragen för Norra Österbottens svenska Synskadade, Vasabladet på kassett, Åbolands taltidningsförening och Karlebynejdens taltidningsförening höjs årligen för att år 2008 motsvara femtio procent av respektive taltidningsproducents driftskostnader 2004. Taltidningsbidragen för Svenska Synskadade i Östnyland,

Svenska Synskadade i Västnyland och Vasa Svenska Synskadade hålls oförändrade på 2005 års nivå eftersom dessa producenters bidrag redan överstiger femtio procent av driftskostnaden för år 2004.

– Nu fastställdes en allmän linje så att det är entydigt och klart vad de olika taltidningarna får för bidrag och det är bra, säger verksamhetsledare **Marita Tierala**.

Förutom bidraget kan taltidningsproducenterna vid behov ansöka om extra bidrag för investeringar eller motsvarande. Omfördelningen av taltidningsbidragen, som skall vara slutförd 2008, omprövas inför fördelningen av bidragen för år 2009. Man anser att en omprövning då är nödvändig eftersom man först år 2009 känner till den inverkan den pågående omstruktureringen av distributionen av taltidningarna har på taltidningsproducenternas driftskostnader.

Punktkurs för personalen

(MJ) Under slutet av våren ordnades en kurs i punktskrift för de medarbetare som inte ännu kan punktskrift. Under två intensiva förmiddagar undervisade **Tor Hanner** och **Tessa Bamberg** i punktskrift och medarbetarna lärde sig grunderna. För endel var punktskriften helt ny och för andra betydde kursen välkommen repetition.

– Kursen ordnades på önskemål av personalen. Flera har sagt att de vill få grundläggande punktskriftskunskaper så att de kan läsa kortare texter och skriva. Då kan man t.ex. märka kassetter eller andra försändel-

ser som medlemmarna önskar med punktskrift, berättar verksamhetsledare **Marita Tierala**

För sekreterare **Cecilia Blomqvist** var punktskriften helt ny.

– Det var en bra kurs där vi övade oss läsa och skriva, både på maskin och med reglett. Jag tror nog att jag ganska snabbt skulle kunna lära mig skriva bara jag övade, säger Cecilia, som hoppas få användning för sina nya kunskaper.

Tina Dunderfelt, Susanna Antell och Marita Tierala koncentrerar sig vid punktskriftsmaskinerna.

Tillgängliga bilder

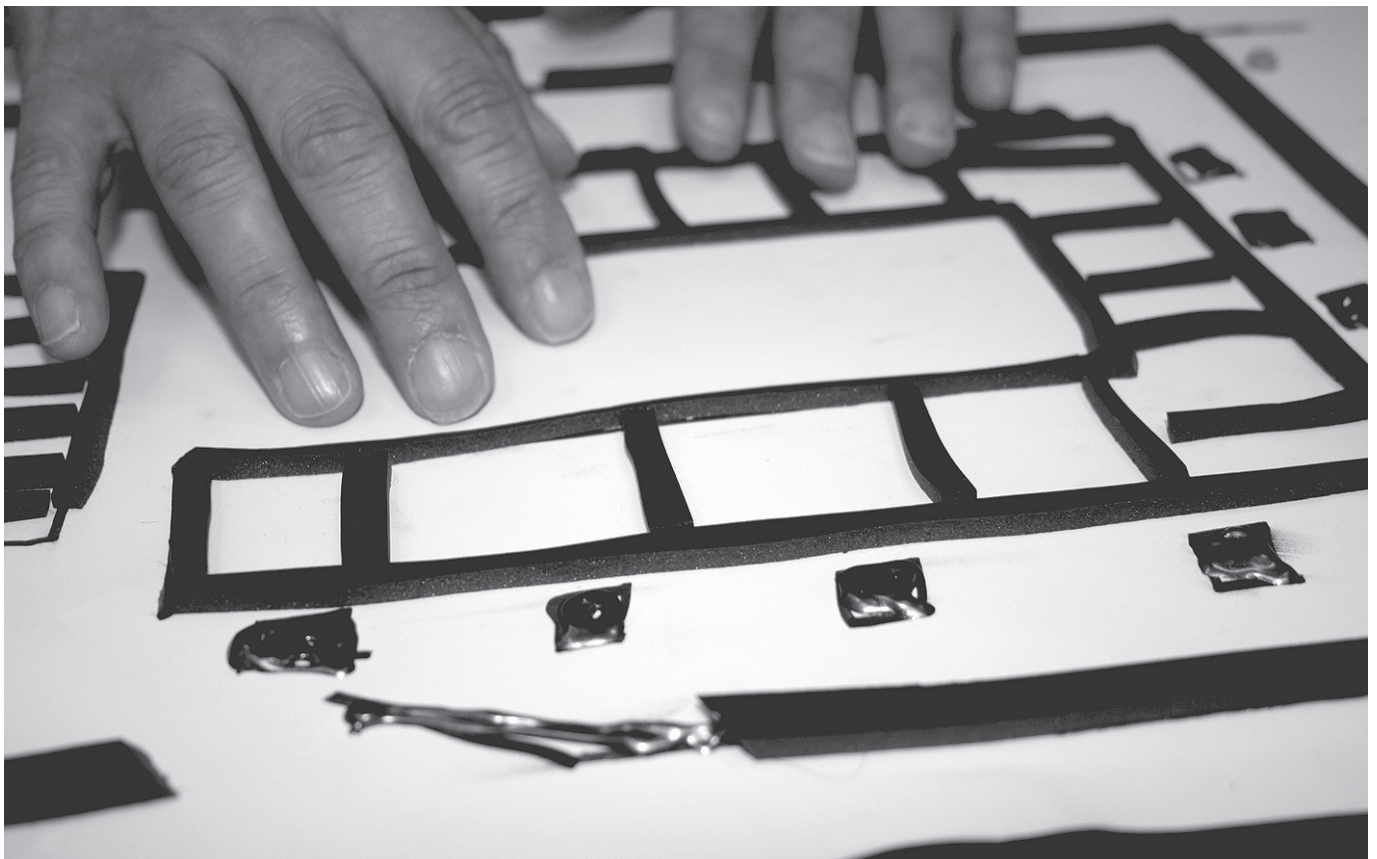
Arto Vanhanen FM

Då mitt porträtt avtäcktes på Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf:s sextioårsfest den 22 april så funderade kanske någon av de närvarande synskadade: "Varför ett porträtt av honom, det är ju inte synskadevänligt. Vi kan inte se det och inte han själv heller. Varför gjordes inte en relief eller en byst som skulle ha varit tillgänglig för alla enligt våra principer." Chefredaktör **Merja Heikkonen** konstaterade för en tid sedan i tidningen Näkövammaisten Airut att varför skulle inte synskadade ha samma rätt till hedersbetygelse i form av ett porträtt som seende. Ett porträtt är ju inte målat enbart för medlemskåren.

För en blindfödd person är en bild sällan av större intresse. För synsvaga och för

personer som i vuxen ålder förlorat sin syn kan längtan efter att ta del av bilder däremot vara synnerligen stor. Det sägs att en bild säger mer än tusen ord. De kan tala även om man inte alls ser dem om de görs tillgängliga. En god beskrivande bildtext eller muntlig framställning av bilden gör att den börjar leva och det känns för den synskadade som om han skulle se den.

Vi kan inte blunda för porträtt och bilder, de är en del av vår kultur. För 25 år sedan ordnades den första synskadeanpassade konstutställningen i verbal form på Ateneum i Helsingfors. Några år senare gjorde en studerande från konstindustriella högskolan sitt diplomarbete kallat "Hörda bilder", där ett dussintal målningar av våra mest kända

Bilder kan göras tillgängliga för synskadade om man tillverkar dem i relief, här en karta över ett rum. Foto: MJ.

konstnärer presenterades för synskadade med hjälp av kassett och reliefbilder. Stämningen på konstverken gavs i form av ljudbilder som bestod av upplästa texter och ljudeffekter. De hörda upplevelserna kompletterades med taktila bilder av tavlorna. I sin medellånga verksamhetsplan har FSS lovat utbilda s.k. konstguider för att guida och beskriva utställningsobjekt för synskadade.

Datorskärmen kan avläsas med en punktdisplay. Foto: MJ.

I dag kan vi synskadade, tack vare högteknologiska hjälpmedel, bättre se det visuella på annat sätt med hörsel och känsel. Den digitala tekniken gör det möjligt för oss att med våra fingrar studera t.ex. kartor. Med hjälp av repliker, bakgrundsljud och egen fantasi kan synskadade relativt bra följa med tv-program, t.ex. underhållning och drama. När däremot den tysta handlingen blir för lång eller bakgrundsmusiken ersätter talet är det svårt att följa med och den synskadade tappar lätt intresset för tv. För att råda bot på detta har man utvecklat kompletterande information s.k. syntolkning mellan replikerna. Synskadeorganisationerna i Finland utbildar dylika syntolkare.

Textremsorna i tv-program uppläses redan med syntetiskt tal. Datorskärmen kan vi avläsa antingen med tal eller med punktdisplay. Textmeddelanden på mobiltelefonens lilla ruta är tillgängliga för oss med syntetiskt tal. Webbsidornas information når dock ännu bara en liten del av de synskadade.

Beslutfattare och tjänstemän hänvisar trots detta allt oftare till deras informationsutbud. Inom EU har man redan under Finlands förra ordförandeperiod fastslagit att informationssamhället bör utvecklas enligt människornas behov och att utvecklingen inte får leda till ojämlikhet och utslagning. Man talar om Design for All. Vi får hoppas att EU under Finlands andra ordförandeskap i år införlivar detta löfte. För att bättre bli delaktiga av det visuella bör vi synskadade själva aktivt möta framtiden med nya visioner och vara öppna för nya idéer i ett informations-samhälle som genomgår snabba förändringar.

Ökad välfärd, men större skillnader

Enligt Stakes enkät mår majoriteten av finländarna bättre än tidigare. De klarar sig rätt bra, är friska och har inte drabbats av några större välfärdsbrister. Välfärdsskillnaderna har emellertid ökat. Mest påverkas skillnaderna av faktorer som ålder, arbetsmarknadsstatus och familjesituation.

I situationer där familjer med hög utbildning och två inkomster har klarat sig bra i välfärdstävlingen, har faktorer som att ha små barn, vara ensamstående förälder och att ha många barn blivit fattigdomsrisker för barnfamiljer. Skiljelinjerna i samhället ligger också bakom differentieringen inom barns och ungas välfärd. Trots att ungdomars allmänna hälsoutveckling är positiv, har utvecklingen för de ungdomar som växer upp i de sämsta familje- och skolförhållandena varit ogynnsam. Den observerade differentieringen i välfärdsskillnaderna bland barn och ungdomar utvecklas i stor utsträckning på vuxenbefolkningens villkor.

Sysselsättningen är en faktor som i stor omfattning skapar välfärd och tryggar den. Bland personer som är i arbetsför ålder växer välfärdsskillnaden mellan förvärvsarbete och arbetslösa. De förvärvsarbetandes inkomstutveckling har stimulerats både av att inkomstnivån höjts och skattenivån sänkts. Dessa fördelar har inte gagnat de arbetslösa. Samtidigt har ökningen av minimiförmånernas realvärde börjat släpa efter de förvärvsarbetandes löneutveckling.

Det här har lett till växande inkomstklyftor samt fattigdom bland dem som hankar sig fram med hjälp av minimiskyddet. En central välfärdsbrist är ekonomisk deprivation. Den hänger tydligt samman med arbetslöshet,

men också med bristfälligt boende, hälso-
problem och sociala förhållanden.

Å ena sidan anser finländarna att det nu-
förtiden är lättare att klara sig än tidigare. Å
andra sidan lever redan över en halv miljon
finländare under gränsen för EU:s fattig-
domsrisk. Boken *Suomalaisten hyvinvointi
2006 (Finländarnas välfärd 2006)* innehåller
en simulerad prognos för hur inkomstfat-
tigdomen kommer att fortsätta öka i Finland
mot bakgrund av de nuvarande politiska
riktlinjerna. Om man vill förhindra att skillna-
derna ökar, bör man i den framtida skatte-
och/eller inkomstöverföringspolitiken ta
mer hänsyn till inkomstfördelningen, som
har överskuggats av målen för sysselsätt-
ningen och den ekonomiska tillväxten. Ett
annat alternativ visar det i boken redovisade
resultatet av att åtgärder, vars målgrupp är
den marginaliserade befolkningen, plane-
ras med mer beaktande av målgruppens
utgångspunkter och inte bara med tanke på
incitament.

Stakes har genomfört en enkät om finlän-
darnas välfärd och service för att kunna
bedöma och följa upp befolkningens välfärd.
Enkätens bassampel var 5 810 och antalet
telefonintervjuer var 4 350. Svarsprocenten
var 82,7 procent. Genom enkäten kartlades
finländarnas välfärd samt bristerna i välfär-
den. Dessutom begärde man synpunkter på
välfärdsstaten och på utnyttjandet av social,
hälso- och sjukvårdstjänster. Resultaten
har offentliggjorts som boken *Suomalaisten
hyvinvointi 2006*.

Fartfyllda ekorrar

Kära mamma,

Nu vet jag minsann var Kurre och Kurran har sitt hem! Tro det eller ej men vi har nu också fått överhyresgäster. Kan du tänka dig att familjen Ekorre bor på mellantaket rakt ovanför vårt matbord. Här hjälper det inte att vända sig till någon disponent när grannarna rumsterar för vilt. Ibland får jag en känsla av att det bara är så att säga fem före innan vi har spån och bergull i sopp-skålen. Jag undrar just hur det kommer att fungera med isoleringen på taket efter det här. Nå, det får vi ta itu med när familjen Ekorre flyttat ut. Vem jag skall få att klättra dit upp och sen krypa fram och fylla på isolering vet jag inte ännu. Den personen behöver en skaplig stege, det vet jag i alla fall. Den kan inte skutta upp längs kofoten, sågen och hammaren och hovtången som hänger på Snickarboans vägg som Kurre gör.

Du, mamma, funderar antagligen över hur ekorrfamiljen kunnat ta sig in i snickarboa. Vi har kommit fram till att först tar den sig in under skivorna som finns mellan pelarna som huset står på. Därifrån leder en glugg mellan några battingar in i Snickarboa. Några eleganta skutt upp över grillen som stått där i vinterförvar och så längs verktygen upp i bergullen. Visst är jag förargad på hyresgästerna men samtidigt orolig över att de små livan skall skada sig på våra verktyg när de äntligen skall ut i solskenet. Därför har jag satt in en lång tallstör åt dem att klättra på. Och så har jag riggat upp dörren till Snickarboa så att den hela tiden är på glänt.

Ja, du mamma, det är väl sånt här man får acceptera när man slår upp sina boningar mitt i naturen. Jag undrar just för vem huset

är viktigast? För oss som bor i mellanplanet eller för slakten Skogsmus som bor under huset, för paret Sädesärla som bor på verandataket eller för Kurre Ekorre som flyttat in på mellantaket. Det är väl bara att konstatera att huset är välutnyttjat. Som tur är har varken fru Skrake eller några getingar lagt beslag på dasset i år.

Nu är det snart mitt i sommaren. Det är skönt. Det har till och med blivit varmare att sticka ned tårna i sanden. Och i gungan kan jag sova middag bara när solen är bakom trädkronorna. Förberedelserna för augustikalaset är i full gång. Bryggan skall fixas och så behöver vi nya bord och bänkar. Men nog skall det finnas tid för dig och mig att sitta i gungan när du kommer. Få se om vi då kommer att kunna följa med Kurre och Kurran telningars framfart i trädkronorna. Sköt om dig till dess mamma, soliga hälsningar!

Gunilla

Kottarna växer till sig så familjen Ekorre får mat. Foto: MJ.

Paret Öster byggde familj för livet

Ann-Sofi Rosendahl

Som liten flicka drömde väl också du om att en dag få gifta dig med den unge, stilige, alltid festklädde prinsen? Men sedan i vuxen ålder får de flesta lära sig att det mesta av vår tid består av grå vardag. Hur bär man sig då åt för att skapa om prinsidealet så att han passar in i vardagstristessen likväl som vid festtillfällena?

En stor del av dagens äktenskap slutar i skilsmässor, vilket även är ett faktum när det kommer handikapp med i bilden. Att möta svårigheterna tillsammans och våga öppna upp dialogen är en mognadsprocess som när den fungerar får familjebanden att växa sig starkare. Personligen är jag ganska nyfiken på den vägkost det synskadade syskonparet **Margareta** och **Leif** fick av sina föräldrar den dagen de äktade sina respektive **Birger** och **Annika**, eftersom sammanhållningen i dessa två familjer verkar vara så äkta och innerlig.

Jag passade på att ställa frågan till Margareta och Birger Öster en kväll när vi satt hemma hos mig och vi som vanligt hade fått till stånd en mycket intressant och givande diskussion om livet i allmänhet. Birger är den store tänkaren och filosofen av de två medan Margareta är snabb i repliken och gärna avslutar sina uttalanden med det för henne så karakteristiska, glada, porlande skrattet. Jag har lärt känna båda två som mycket rakryggade personer med gott om österbottniska gener inom sig. De är helt

enkelt inte så "låssö" av sig utan man hittar dem där de har sagt att de står.

Några direkta råd som vägkost från föräldrarna kan de inte erinra sig utan det var den uppfostran som gällde på 50- och 60-talet som var startkapitalet de hade med sig. Sina grundvärderingar i livet har Birger till stor del samlat från böckernas värld, intressanta tankar som han tagit till sig och delat med sig av till familjen, som förutom Margareta och Birger består av de idag vuxna barnen **Anders, Susanna** och **Niklas**. Margareta

Margareta och Birger Öster trivs tillsammans. Foto: privat.

var endast 17 år när det klickade till mellan de båda och trots att deras liv inte alltid varit en dans på rosor kan de ändå se tillbaka på många glädjefyllda ögonblick.

Vid 40 års ålder, medan barnen ännu var små, fick Margareta det chockerande beskedet av en doktor att hon skulle bli blind och att hon eventuellt endast hade tre månaders tid innan detta kunde vara ett fullbordat faktum. I panik blev då hennes första och innerligaste önskan att hon skulle få bo kvar hemma hos småttingarna och sin man. Hennes önskan gick naturligtvis i uppfyllelse och idag, över 20 år senare, har hon fortfarande ledsyn och alla i deras vänkrets vet om att det är på grund av hennes synskada hon ibland inte hälsar på folk hon möter och inte, som man tidigare trodde, för att hon var högfärdig.

Samhällets inställning till funktionshindrade har ändrats men nog har det många gånger

känts trösterikt att ha en livskamrat vid sin sida som förstått och sträckt ut en hjälpare hand när det behövts utan att för den skull varit alltför överbeskyddande. Att partnerskapet har hållit genom åren utan att bytas ut mot vad man kanske kunde kalla ett föräldraskapsförhållande. De är tillsammans ett strävsamt par och nu när pensionärstiden närmar sig drömmer Birger om att få mera tid att vara i skogen medan Margareta har planer på att ligga på soffan och läsa punktskriftsböcker. Det är alltså inte fråga om några storflygande kostsamma drömmar utan deras stillsamma sätt att säga att de är nöjda så som de har det. Innan Margareta och Birger denna kväll arm i arm försvinner ut genom min dörr konstaterar de att de i tidernas morgon byggde sin familj för livet och det är med glädje i hjärtat jag är beredd att tro dem.

MEDELANDEN

Webbplats för ungdomar?

Tycker du att förbundet borde skapa webbsidor för barn och unga? Kommunikationsutskottet arbetar med frågan och vill höra din åsikt. Vad tycker du? Finns det ett behov av något speciellt för ungdomar på webben, och vad är det i så fall?

På förbundets webbplats finns ett frågeformulär som vi uppmanar alla ungdomar att fylla i. Vad har du för åsikt? Behövs det webbsidor för barn och unga? Eller är det onödigt? Vad skulle du vilja ha för innehåll på sidorna? Vad saknar du, vad har du för goda

idéer, vad hittar du ingen annanstans på webben? Du kan fylla i formuläret som finns på adressen www.fss.fi/verksamhet/barnochunga och skriva ett kort svar eller mer utförligt. Du kan också ringa Johan Sundholm på nummer 040-752 8845 och berätta dina åsikter och idéer för honom, eller skicka ett e-postmeddelande på adressen info@fss.fi. Vi är tacksamma för all respons.

Kommunikationsutskottet

Sergius Colliander har avgått med pension

Gunilla Löfman överräckte blommor till Sergius Colliander på arbetsplatsmötet i slutet av maj.

Chefredaktören för Finlands Synskadade Sergius Colliander har avgått med pension. Hans arbetsförhållande med Förbundet Finlands Svenska synskadade avslutades den 31 maj. Vi återkommer med en artikel om Sergius i nästa nummer av tidningen.

MEDDELANDEN FRÅN DISTRIKTEN

Svenska Synskadade i Östnyland

Vi besöker Lurens sommar-teater som visar **Sugar** torsdagen den 20 juli kl. 19. Bussen från Borgå startar från Fredsgatans turist-hållplats kl. 17.45. Buss och teaterbiljett 15 euro. Anmälningar senast den 13 juli till Alfons tfn 532 653, Marita tfn 524 4092 eller Stina tfn 582 514. Välkomna med!

Svenska Synskadade i Östnyland håller sitt sommarläger på Pellinge kursgård i Borgå skärgård från den 28.8 till den 2.9. Priset för helpension är 175 euro. För mera info kontakta Stina Roms, tfn 019-582 514 eller 0400-596 250. Närmare information kommer också på Medlemsbandet.

Svenska Synskadade i mellersta Nyland

Sommarresenärerna avreser den 14 augusti klockan 9.30 med Wendelins buss från Kiasmas busshållplats. Ett brev har skickats till de anmälda.

Jessikas vikarie är **Nanny Stenman**, hon är 37 år gammal och har jobbat på många intressanta platser som hon säkert kan berätta om för er alla.

MEDELANDEN FRÅN DISTRIKTEN

Jessika vill rikta ett jättestort tack till er alla som hon samarbetat med under de senaste tre åren och hoppas att samarbetet förblir lika bra även om ett år då hon kommer tillbaka.

Under sommaren dejourerar följande syn-tjänstare: **Maja Strandberg**, 040-596 8691 (inte veckan före midsommar och inte 2–12.7), **Birgit "Pirre" Snabb**, 050-304 6084 och **Tuulikki Lautkari**, 050-350 8363. De ställer upp i mån av möjlighet, ring i god tid så att du säkert får hjälp den dag du behöver.

Sommarpausen då kansliet är stängt varar till måndagen den 21.8 då vi börjar med måndagsträffarna på nytt, klockan 13.00 på Fredriksgatan 35 B 10. Styrelsen för Svenska synskadade i Mellersta Nyland önskar er alla en skön och varm sommar. Sköt om er.

Svenska synskadade i Västnyland

Distriktsföreningen Svenska synskadade i Västnyland r.f. önskar dig välkommen till årets **sommarläger** som ordnas på natursköna Ramsdal lägergård i Öby, Lappvik. Lägreten inleds måndag 3.7 och avslutas fredag 7.7 (inte 2-8.7 som tidigare angetts). Priset är endast 15,20 euro/dygn. Diakonissan i Hangö svenska församling, Helena Weckström, planerar programmet för trevlig sommarvecka och hon svarar vid behov på dina frågor, tfn 019-263 0624 kl.10-12.00. Hjärtligt välkommen till Ramsdal!

Vi företar en **båtutfärd** till Bengtskärs fyr utanför Hangö tisdagen den 18 juli. Vi stiger ombord på M/S Summersea den 18 juli kl.

09.30 i Östra hamnen i Hangö och återvänder till samma plats kl. 16.00. Väderförbehåll.

M/S Summersea är byggd som ett kryssningsfartyg år 1997 och rymmer 155 personer. Våra platser är reserverade i kaféet där vi äter fisksoppa under färden till ön. I resans pris 20 euro ingår busstransport, båt-färd, soppa, guidning och inträde till fyren. Anmälning till Bjarne tfn 040-544 8313 eller till Christel 040-745 1933 senast den 13 juli. Välkommen med på sommarens sjöutflykt, hälsar styrelsen.

Svenska synskadade i Västnyland r.f. gör en **sommarresa** med buss onsdagen den 9 augusti 2006. Vårt första mål är klostret Pokrova i Kyrkslätt. Klosterkyrkan förevisas för oss kl. 11.00 varefter vi äter klosterkökets lunch kl. 12.00. Vårt andra mål är Gårdskulla gård i Sjundeå där vi kl. 15.00 besöker vi gårdsmuseet och därefter dricker eftermiddagskaffe i kaféet. Sommarresans pris är 20 euro. Anmäl dig senast den 5 juli till Bjarne Sandberg tfn 040-544 8313 eller till Christel Eriksson tfn 040-745 1933 då du även får busstidtabellen. Välkommen på sommarresa! Styrelsen.

Åbolands Synskadade

Åbolands Synskadade besöker även i år Raseborgs **sommarteater** och ser pjäsen "Under torparsolen" söndagen den 16.7. Starten sker i Åbo kl. 12 och från Pargas kl. 12.30. Vi äter lunch i Ekenäs ca kl. 14. Föreställningen börjar kl. 17. Kaffe med dopp i pausen. Deltagaravgift 30 euro. Anmälningar till Harriet, tel. 458 4665 eller 458 5536, eller till Marita, tel. 231 5135, senast den 10.7. Väl mött på sommar-teater och en skön sommar önskar styrelsen.

Föreningen gör tisdagen den 29.8. en utfärd till det ortodoxa klostret Pokrova i Kyrkslätt. Start från Åbo kl. 7.30 och från Pargas kl. 8. Närmare uppgifter om pris, program och anmälningar på MB.

Ålands synskadade

Tisdag 27 juni kl. 18 gästas vi av synskadade från Uppsala. Välkomna till Ankaret för samvaro!

Kulturreisa till specialutställning vid Sagalunds hembygdsmuseum i Kimito 1 – 3.9. Övernattning på hotell i Åbo. Pris 70 euro/person om 25 personer deltar. Information och bokning Sundqvists Buss tel. 22 570. Välkomna med!

Reservera redan nu lördagen den 16 september för festligheter på Ankaret! Vi önskar alla en fortsatt skön sommar!

Norra Österbottens svenska synskadade

Vårt **sommarläger** hålls 7 – 9 augusti på badhotell Kivitippu vid Lappjärvis strand. Vi umgås och har roligt tillsammans, njuter av god mat, åker på en sjökryssning med M/S Veannetar, simmar, solbadar, dansar, vandrar i naturen mm. Dessutom erbjuder Kivitippus rekreativcenter Sirius bl.a. fysioterapi, rehabiliteringstjänster och ett flertal avslappnande behandlingar såsom massage, zonterapi, ansikts-, hand- och fotvård samt frisörtjänster. Lågräts pris för synskadade och ledsagare är 120 euro och övriga betalar 150 euro. Anmälningar bör göras så snart som möjligt till Fyren, tel. 7234 880 eller till ordförande Ann-Britt Mattbäck, tel. 7667 341 / 050-300 1111. Boka in datumet och unna dig ett par sköna sensommardagar i goda vänners lag!

Distriktssekreterare Ann-Sofie Grankulla har semester under tiden 26.6 – 1.8.2006. Kansliet är stängt under tiden. Vi önskar alla läsare en solig och skön sommar hälsar NÖSS styrelse och Ann-Sofie

TELEFONSERVICE

LINJAARI

Linjaari har stängt i juli

Telefonservicen Linjaari har stängt i juli, men tisdagen den 1.8 är det igen Linjaari på svenska. Telefonnumret är 0800-131 333 och mellan kl. 9 och 15 kan du ställa frågor om praktiska problem eller livssituationen som synskadad.

Glad sommar!

FSS kansli är stängt under tiden 3-30 juli. Måndagen den 31 juli öppnar vi igen efter sommaren. Medarbetarna önskar alla en riktigt glad sommar!

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Nylandsgatan 25 A 6, 00120 Helsingfors
Tfn 09-6962 300, fax 09-6802 064, www.fss.fi

